

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

NY

KIRKEHISTORISKE SAMLINGER

UDGIVNE AF

SELSKABET FOR DANMARKS KIRKEHISTORIE

VED

HOLGER FR. RØRDAM.

DR. PHIL., PRÆST.

FEMTE BIND.

KJØBENHAVN.

I KOMMISSION HOS G. E. C. GAD.

THIELES BOGTRYKKERI.

1869—71.

V.

Bidrag til M. Christiern Pedersens Levned.

Der har i disse Samlinger tidligere været meddelt nogle Bidrag til Oplysning om den fortjente Skribent Christiern Pedersen. Hvad her følger er nærmest at anse som et Tillæg dertil. Det er Brudstykker, der dog ikke ville være uden Værd for den, der maatte ville give os en sammenhængende Fremstilling af Mester Christierns Levned.

Først da et Brev, der viser hans religiøse Iver paa den Tid, da han endnu stod paa det kirkelige Stade, som for hans Vedkommende især har fundet sit Udtryk i Jertegnspostillen. Det er Stiftelsesbrevet for en Gudstjeneste, han oprettede i Lunds Domkirke, og til hvis Vedligeholdelse han gav noget Gods, han ved Kjøb havde erhvervet ¹⁾.

Jeg Cristern Pederssen Canick i Lundt, perpetuus vicarius till sancti Christopheri altere i Lunde domkircke, gjør alle vittherligtt mett dette mitt opne breff oc eyen handscrifft, att ieg mett myn frii vilge oc vell beraadder

Spectate probitatis preclarique indolls Adolescenti Nico. Hemmingio suo fratri ac consobrino amantissimo.

Pietate, eruditione ac morum integritate conspicuo adolescenti Johanni Martini Hegellio, Haffnie liberalium artium studiis operam danti, commilitoni et amico sibi longe charissimo.

Doctrina eque ac morum integritate preclaro adolescenti Johanni Petri, Haffnie honestis literis operam nauanti, amico suo singulari.

Magne pietatis et eruditionis conspicuo viro M. Martino H. inclite ciuitatis Alburg. animarum curator, patri suo sibi longe charissimo.

Spectabili viro doctrina sapientia et virtutibus clarissimo D. Doctori Nicolao Hemmingio, apud Haffnienses sacre theologiæ interpreti fidelissimo, suo preceptor, nec non patri in Christo plurimum obseruando.

En noget lignende Samling Titulaturer omtrent fra samme Tid findes meddelt i Ny kirkehist. Saml. I, 351.

¹⁾ Brevet findes i en samtidig Kopi i Kgl. Bibl., Breve til Adel. Hist. Fasc. 51.

hwff haffwer beplictett mig oc mine efftherkomere perpetuos vicarios til Sancti Christopheri altare att scule vdgifue aarlige aarss til ewig tiidtt oc antuorde til gode rede distributori chori Lundensis ecclesie sex β gr. sancti Jacobi dag, inden affhensong ringher, til sancti Christopheri fest oc høgtiidtt, som scule skiffes i Lunde koor ligheruiss som i andre festis denariorum. Her fore schall persona altaris sancti Christopheri haffue i gaardtt i Tiwstrop i Smedstrop song (!) i Ingelstadtt hærirt, som Anders Moghensen nw paa boor oc giffwer iij p^{ant} byg till aarligtt landgille, ii β gr. skatt, i tæye, vi β for fornødt, iii β for dagsvercke. Sammeledes beplichther ieg mig oc myne efftherkomere perpetuos vicarios til for^{ne} sancti Christopheri altere att gifwe oc andworde klockeren til Lunde domkirke huertt aar ij pundtt byg oc 1 β gr. til gode rede inden jule dagh, att han schal ringhe huer dag, naar klokken slar xii, til ewig tiidtt mett den klokke, som ringes til høgmesse mett, oc klempte iii klemp effther huer gangh, vor herres dødt oc suare pyne til amindelse. Schal oc samme persona altaris sti. Christopheri antuorde kerkerwerge i β gr. ad fabricam ecclesie sancti Laurentii inden jwll, for ther ringes mett for^{ne} klokke, her for schall persona altaris haffue een gaardtt i for^{ne} Tiustrop, som ligghest op till den andhen for^{ne} gaardtt, som Oluff Torkelssen nu paa boor oc giffwer ij pund byg til landgille, i β gr. skatt, i tæye, vi β for fornødt, iii β for dagsverke, huilcke for^{ne} ii gaarde ieg kjøpte aff velburdig suend Søffren Trwidssen paa Vram met alle for^{ne} gaardes rette tilliggelse, ager, eng, skow, marck, fiske vandtt, fægaangh, vot oc tiurtt, inthet vndentagett, som mitt købebreff der om ydhermere vduiser oc indeholdher, oc ieg nu mett myn fri vilge karsk oc sundtt haffwer vntt oc gifuit, oc met thette mitt opne breff vnder, giffwer, skøder oc strax fraa mig affhender til for^{ne} sancti Christopheri alter oc de personer, som dett fongendes vorder, til euindeligen eye eyeskulendes. Oc kendes ieg mig eller myne arffuinge ingen lodtt, dell eller

rettighedtt att haffue til for^{no} ii gaarde eller till nogen aff deriss tilligelse effther thenne dag. Item skede thet, saa att samme for^{no} perpetuus vicarius til for^{no} sancti Christophri altere vore forsømmelig oc icke ville vdgiffue til gode rede for^{no} korn oc penninge inden for^{no} dag oc tiidtt, oc bleffue der om paaminther en tiidtt, tæssuer oc tredie tiidtt a prelatis diffinitoribus Capituli, oc ville icke da rette sig self oc vdgiffue dett hænem bør effther for^{no} breffuis lydelse, da skulle domini prelati oc diffinitores Capituli haffue fuld mactt till att anname for^{no} ii gaarde met al deres tilligelse til capittel oc skicke siden saa, at for^{no} tjeniste oc vdgiftt oppeholdiss til euig tiidtt. Til ydermere foruarung oc vidnesbyrd, at saa er i sandhedtt, haffuer ieg hengtt mitt indsegle nedhen paa thette mitt opne breff met flere hedherlige oc velbyrdighe mendz indsegle, som ieg der till bedett haffuer, som er Lage Vrniss landzdommeriss i Skaane, Steen Steenssens embedzmandtt paa Borgenholm, Hans Skoggaards officialis, Laurens Ollsens oc Hans Myriss. Giffuett i Lundtt Sancti Erick konges dag, aar effther Gudz byrdtt tusinde femhundredede paa dett attendbe.

Bagpaa (med anden Haand): Copia foundationis altaris diui Christopheri in ede Laurentiana Lundis, Magistri Christierni Petri.

Chr. Pedersen kalder sig i dette Brev Kannik i Lund og perpetuus Vicarius til S. Christoffers Altar i Lunds Domkirke. I en Registrant over Lunde Kapitels Breve i Stockholm findes Udtog af tvende Breve, hvorved han disponerer over begge disse Præbender. Udtogene lyde som følger:

1. Mr. Christiern opdrager Mr. Ingemar i Korsør sit Præbend och Canikdøme, som han hade i Lunde Domkyrkia. Dat. Kbhñ die S. Michaelis 1528.

2. Christierni Petri Præstmans uthgifne åth Lasse Hoffmand Lege eller Hyre Contract paa een Sancti Christophers Altares residens med tøffen liggendes till Domkyrckien. Dat. Helsinge dhen 28 Jan. 1548.

Aarstallet 1528 i det første Brevudtog maa vække nogen Tvivl, da det ialfald ikke fremgaar af de Oplysninger om Chr. Pedersens Levned, som Dr. Allen har samlet, at han paa den Tid har været i Kjøbenhavn¹⁾. Men det kunde endda være, at det havde sin Rigtighed. Den nævnte Mester Ingemar (Jensen) var ialfald dengang i Korsør, hvor han, som det synes, baade var gejstlig og verdslig Embedsmand, efterat han tidligere havde været Docent i Kirkeretten ved Kjøbenhavns Universitet²⁾. Mulig har Chr. Pedersen faaet Lejde til at komme hjem i nogen Tid for at ordne sine Sager og har ved den Lejlighed udstedt den omtalte Overdragelse.

Efter et flereaarigt Ophold i Udlandet hos den landflygtige Kong Christiørn II vendte Chr. Pedersen 1532 tilbage til Fædrelandet og tog Bolig i Malmø, hvor han nærede sig ved »Prenteri«. Men han maa dog 1534 atter have været udenlands, hvis det, som jeg formoder, er ham, der sigtes til i et Brev, dat. Mogenstrup (i Skaane), Torsdagen næst efter Andreæ Apostoli Dag 1534, fra en vis Lavrits Nielsen til Fru Sofie Krummedige Hr. Esge Bildes Hustru, hvori det bl. a. hedder: »Kjære Frue, kom hid til Mogenstrup udi Aften Esges Breve Eder tilskrevne, som Mester Christiørn havde ført af Røstok«³⁾. Er min Formodning rigtig, maa det vel ogsaa antages, at det er politiske Hverv, der have ført Mester Christiørn til Tydskland, da det er bekjendt, at han under Grevefejden gik Borgmester Jørgen Kock i Malmø tilhaande.

¹⁾ Breve og Aktstykker til Chr. II's og Fred. I's Hist. I, 497—501.

²⁾ Werlauff, Kbhvns Universitet fra dets Stiftelse indtil Reformationen. Progr. 1850, S. 70. Hertil kunde føjes følgende: 1514 fik Hr. Ingemar Jensen kgl. Præsents paa Tornby og Korsør Kirker (Suhms Saml. II, 1, 119). Søndag efter vor Frue Dag Nativitatis 1529 gjør Johan Urne, Ridder og Hovedsmand paa Kjøbenhavns Slot, vittelig, at han paa Kongens Vegne af Korsør Len har modtaget 153 Mark 5 Sk. »graffuen peninge« af Mester Ingemar. (Orig. i Kgl. Bibl., Breve til Adel. Hist. Fasc. 59).

³⁾ Orig. i Kgl. Bibl., Breve til Adels Historie.

I Aarene 1541—3 opholdt Chr. Pedersen sig i Kjøbenhavn, sysselsat med Oversættelsen af Luthers tyske Bibel. Men fra Aaret 1544 indtil hans Død 1554 opholdt han sig fornemmelig i Helsinge Præstegaard i Nordsjælland, nogle Mil fra Helsingør, hos sin Slægtning Provst Peder Andersen. Anledningen, til at han fik Bolig paa Landet og ophørte med sin tidligere saa frugtbare litterære Virksomhed, er oplyst af Sonnenstein Wendt, der af de malmøske Tingbøger har meddelt, at »Mester Christiern ikke havde været ved sin rette Sind og Forstand, fra den Tid han fik sin Sygdom i Kjøbenhavn og til den Tid han der af foer, og havde end samme Syge, den Tid han kom til Helsinge«¹⁾. Vi maa da antage, at hans aandelige Kraft for en Del har været brudt i de sidste ti Aar af hans Liv, om end den omtalte Sindsforvirring vistnok kun har været forbigaaende. Hans Tilstand var nemlig saaledes, at han baade kunde foretage Rejser og selv optræde i Retssager. Saadanne havde han navnlig med en Borger i Helsingør ved Navn Hans Hofmand, der skyldte ham en Del Penge. Det første vi høre om Sagen er følgende Udtog af et Kongebrev, som det synes fra Aaret 1544: »Brev til Borgmestere og Raad udi Helsingør, at de hjælpe M. Christiern, saa meget som ret er, over Hans Hofmand der sammesteds for noget Guld og Pendinge, han er hannem skyldig«²⁾. De helsingørske Tingbøger, der dog først begynde nogle Aar senere, indeholde mere om denne langvarige Retstrætte, der strakte sig ud over M. Christiern Pedersens Levetid og fortsattes af hans Svinger søn Bastian Hülsebroch i Malmø. Da de nævnte Tingbøger, hvad P. V. Jacobsen alt har gjort opmærksom paa³⁾, desuden indeholde andre Notitser vedkommende M. Christiern Pedersen, har jeg ladet gjøre et Udtog af samme, som herved meddeles.

¹⁾ Ny kirkehist. Saml. I, 259.

²⁾ Danske Mag. 4 R. I, 39.

³⁾ Hist. Tidsskrift III, 628—9.

Uddrag af Helsingørs Tingbøger.

1552.

Mandagen næst Sanctam Mariam. Item samme Dag gav M. Christiern Pedersen, Kannik i Lund, personligen paa vort Raadhus Laurits Hofmand Fuldmagt at lovbyde til Tinge den hans Gaard, han fik af Hans Hofmand.

Mandag næst for Sancte Margarete. Item opbød Lass Hofmand, Fuldmægtig paa Mester Christierns Vegne, Hans Hofmands Gaard, hans 4de Ting, og fik det beskrevet under Bys Indsegl, at han sine samfælde Ting lovligen forfulgt havde, hvilket Brev læstes for Raadet, og siden, nærværendes tvende besidne Borgere ved Navn Symen Prydz og Jost Grønning, blev læst for Hans Hofmand, hvor til han gav for Svar, at M. Christiern havde god Ret til at lade lovbyde samme Gaard, og Hans Davidsen at han havde intet at sige derimod.

Vigilia omnium Sanctorum. Samme Dag tiltalede M. Christiern Pedersen Hans Hofmand og var begjærendes Skjøde paa for^{no} Hanses Gaard, han haver i Pant; og lod læse K. M. Brev lydendes, at hannem skulde vederfares Lov og Ret om hvis han havde i saa Maade at berette. Omsider for for^{no} Dannemænds Bøn lod for^{no} M. Christiern sig sige, at ville fortøve med samme Skjøde indtil tyvende Dag Jul næstkommendes. Hvorfor for^{no} Hans Hofmand forpligtede sig nu idag, at han vil ved egen Person eller hans Fuldmægtige lovbyde samme Gaard, Hus og Bygning 3 samfælde Ting nu næst efter S. Mortens Dag næst kommendes, og dernæst efter om tyvende Dag Jul, uden nogen videre Forhaling eller Behjælpsning, skjøde hannem den til Tinge med saadan ydermere Forvaring, som det sig bør, der til med overantvorde for^{no} Mester Christiern, hvis Brev og Friheder han paa samme Gaard haver, hvorpaa for^{no} Hans gav K. Me Byfoged Handtastning, at saa i Sandhed ske skal. — Paa hvilket Skjøde og Forvaring for^{no} Mester Christiern nu idag personlig Fuldmagt gav og fuldmægtig

gjorde beskeden Mand Laurits Hofmand her samme Sted paa hans Vegne at skulle annamme paa for^{no} Tid, som for er rørt.

1553.

Marcelli Pappæ Dag. Samme Dag var her M. Christiern Pedersen begjærendes Skjøde af Hans Hofmand paa den Hanses Gaard, Hans nu udi bor, efter som Hans sig selv forpligtet havde vigilia omnium sanctorum næst forleden; gav hannem for Svar, at efterdi Hans haver ikke fuldgjort samme sin Forpligtning, og samme Gaard er ikke lovbuden til Ting, som det sig burde efter Bys Skik og gammelt Sædvané, stød det ikke til, at han kunde stedse Skjøde derpaa idag.

(C. P. lod sig atter sige, at villé lade henstaa med Skjøde, indtil Gaarden blev opbudet 3 Ting, og saa 14 Dage derefter faa Skjøde uden Forhaling, forsaavidt som Hans ikke derforinden kunde bekomme Raad og stille ham tilfreds og »gjøre ham den fri for alle med Jordebrevet«. — Hans Hofmand opbød strax samme Dag Gaarden første Gang. — Mandag for purificationis Mariæ blev den opbudt 2det Ting, og 6te Paaskedag 3die Ting.

Mandag efter Vocem Jucunditatis. Samme Dag tiltaléde Bastian Hülsebroch af Malmø Hans Hofmand her sammesteds med den sidste hans Forpligtning, hvilken indeholdt, at for^{no} Hans skulde enten endelig give M. Christiern sine Penninge den Mandag næst efter Røskilde Marked, eller og paa den Dag skjøde hannem til sin Gaard her i Helsingør, hvilken Hans Hofmand udi bor. Itém der næst lod for^{no} Bastian læse M. Christierns Fuldmagts-Brev, beseglet med Stads Sekret i Kjøbenhavn, hvilket M. Christiern havde Bastian tilbetroet at forfordre, ligesom han ved egen Person tilstede var.

(Atter lod Bastian H. sig sige, efter Dannemænds Bøn, saaledes at H. H. om 8 Dage skulde betale ham 100 Daler i hans Hus i Malmø, og saa faa Henstand indtil Mandag

før S. Hansdag, da han skulde betale Resten af Kapitaler eller ogsaa tilskjøde B. H. den nævnte Gaard).

Mandag næst dom. exaudi. Samme Dag var Bastian Hülsebroch af Malmø begjærendes af Hans Hofmand Skjøde paa den Hanses Gaard, han udi bor; da foreholdt Hans Davidsen hannem, at det stod ikke til at gjøre, førend Hans Hofmand haver løst sit Jordebrev, som var pantsat til Borgmester og Raad for 75 vægtige Guldgylden, hvorpaa Hanses skriftlig Forpligtning nu læstes til Tinge, og fandt da Hans til at skulle gjøre dennem fri. — — Endda lagdes Hans Hofmand alvorligen fore, at han endeligen skulde stille Bastian tilfreds.

Torsdagen næst efter. Samme Dag kom et Povel Mynters Brev og Skrivelse, Borgmester Sander [Lejel] tilhaande, indeholdendes, at M. Christiern Pedersen havde været hos hannem, sigendes sig at ville være god for hvis Hans Hofmands Jordebrev stode til Pant hos Borgmester og Raad paa salige Hans Sandersens Datters Vegne, i hvilket Povels Brev findes hans Befaling, at samme Jordebrev skal overantvordes til for^m M. Christierns Svoger Bastian, hvilket Povels Brev blev indlagt i Bys Forvaring tilstede. Derefter skjødte Hans Hofmand for^m Bastian den samme hans Gaard, han nu udi bor, fra sig og sine Arvinger til Bastian Hülsebroch paa M. Christierns Vegne til hannem og hans Arvinge til evindelig Eje. — — Samme [Dag] derefter gav Bastian Hans Hofmand sin skriftlig Forpligtning at ville holde Hans samme Gaard tilgode nogen Tid lang.

1554.

Vincentii Dag opbød Oluf Fogedsvend efter Befaling Hans Hofmands Gaard, som var hans første Ting, efter Bastians Befaling.

12 Marts. Samme Dag gjordt Borgmester Sander en Gang, anden og tredje Gang [Spørgsmaal] til Bastian Hülsebroch af Malmø, sal. Mester Christiern Pedersens, som var

Kannik i Lund, hans Svoger, om han kjender sig være for^m M. Christierns rette Arving, og om han vilde svare til og betale, hvis M. Christiern er skyldig til Kgl. Maj. for et Løfte, for^m Borgmester indgik paa hans Vegne efter hans Bøn og Begjæring, desligeste om han vilde betale Borgmester selv efter M. Christierns tvende Haandskrifters Lydelse.

(B. H. erkjendte sig, efter at have faaet at vide, at de Haandskrifter beløb sig til omtrent 400 Daler, for M. Christierns Arving, og at ville svare til al Gjæld og Krav. Efter at have erklæret sig, som ukjendt paa Stedet, ude af Stand til at skaffe Borgen, forpligtede han sig paa en ærlig Mands Love til at komme igjen om sex Uger og betale Borgmesteren. Dernæst tilstededes der ham, at han opbød Hans Hofmands Gaard 2det Ting).

Mandag næst Jubilate kom Bastian Hülsebroch og begjærede af K. M^s Byfoged, at han maatte stedes det 3die Lovbud paa Hans Hofmands Gaard; men da han til samme Tid, paa Byfogdens Spørgsmaal, erklærede sig ikke nu at kunne betale Borgmesteren, hvad han for sex Uger siden havde forpligtet sig til, forkyndte Byfogden Arrestering i Kongens Navn, eller Forbud mod at befatte sig noget med samme Gaard, førend han havde stillet Borgmesteren tilfreds.

Mandag næst Cantate. Samme Dag udi Per Willemssens Stue læste Hans Davidsen de tvende salige M. Christierns Haandskrifter for hans Svoger Bastian; da bekjendte han dennem at være Mester Christierns egen Haand, og sagde sig fuldkommelig at ville bestaa dennem og fuldgyøre dennem. (Da han imidlertid opfordredes til at betale Borgmesteren, erklærede han sig ikke tilsinds at stille ham tilfreds, førend der vistes ham flere Haandskrifter). Da tilsagde hannem Kongens Foged: •Efterdi I ville ikke holde eders Forpligtning, ej heller byde eder til at betale Borgmester eller være i Mindelighed med hannem, da arresterer jeg eder i K. M^s Navn een Gang, anden og tredie Gang,

forbydendes eder ingensteds at drage her fra Byen, førend I stille Borgmester Sander tilfreds med Betalingen eller med Vissen og Loven«. Da svarede Bastian: »Jeg passer der intet paa; jeg er en Indbyggere i Riget, jeg tør rejse, naar mig lyster«. Om Morgenen drog han foragteligen herfra, og ikke mere skjødte eller agtede saadan kongelig Befaling. (I Randen: Bastian arresteret og rømde).

Mandag næst Sanctam Trinitatem. Item opbød Bastian af Malmø Hans Hofmands Gaard, hannem tilkom efter salige M. Christiern Pedersen, som var Kannik i Lund, og var dette hans 3die Ting, og var hannem saa forholdet, at 6 Uger herefter skal hannem skjødes samme Gaard. — Item læstes et Laurits Hofmands Brev, som M. Christiern gav hannem paa 3 Gaarde i Knislinge udi Gydinge Herred.

Tirsdagen efter. Tiltalede Her Peder i Helsinge Bastian Hülsebroch med en Haandskrift beseglet med M. Christierns Signet, og krævede dermed 100 Daler for Underholdning, Mad og Øl og Seng udi 10 Aar. Item gaves tilkjende, at den Besætning, for^{no} Her Peder havde tilforn ved K. Me Byfoged forkyndt Bastian, den gav han op igaar ved Laurits Hofmand og Villum Nacht. Og nu idag begjærede for^{no} Her Peder Besætning paanyt paa Bastian, og da forbød bemeldte K. Me Byfoged Bastian (sic). (Her Peder tiltalede først Bastian for et ærerørigt Brev, han havde skrevet ham til, og forelagde ham dernæst en Haandskrift, som han sagde at salige M. Christiern Pedersen havde givet ham paa 100 Daler, som han var ham skyldig. De bleve enige om at møde paa Tinget igjen paa Mandag efter S. Hansdag med hvad Beviser de havde mod hinanden). Item samme Tid bekjendte Her Peder, at samme Haandskrift var Laurits Hofmands Søns Jørgens Haand, thi at M. Christiern formedelst sin Skrøbelighed ikke kunde skrive selv paa den Tid. Item gav Borgmester den Besætning løs, han havde imod Bastian paa sine egne Vegne, men hvis Tiltale han haver hannem med at besøge paa Povel Mynters Vegne,

som Borgmester haver sagt god for 20 Daler, vil han blive hos Bastian om:

Mandag næst festum Johannis. Item Bastian. Opfæste ¹⁾ Bastian 30 ß, for han brugede sin Mund unytteligen imod Her Peder i Helsinge, som var: «I sige som ingen ærlig Mand». — Tiltalede Her Peder Bastian med den Haandskrift nu som tilforn, og Bastian havde megen Opposits imod Her Peder, og da skjød for^m Her Peder sig ind for sine tilbørlige Dommere, at møde til S. Olufs Dag næstkommendes. Havde Bastian Tvivl om samme Haandskrift og sagde: «Jeg ved ikke, om samme Haandskrift var gjort om Pindsdag nu næst forgangen». Sammeledes tiltalede Bastian Laurits Hofmand for nogen Brev, som Laurits Hofmand havde paa fire Gaarde udi Knislinge udi Gydinge Herred. Svarede Laurids, at M. [Christiern] gav hannem samme Brev, dog var ingen overværendes samme Tid, og vil føre ydermere Vidnesbyrd, naar paaæskes; forpligtede de demnem at møde idag 14 Dage. Item opbød Bastian Hans Hofmands Gaard, var hans 4de Ting. — Item tiltalede Her Peder i Helsinge Bastian med en Haandskrift, med hvilken han manede paa salige M. Christierns Vegne 100 Daler, sagde at for^m M. Christiern den forseglede, før han døde. Da adspurde Bastian hannem, hvor M. Christierns Taske var med hans Signet [og] Ske («Skeedt») strax efter han døde; hvor til Her Peder gav for Svar, at han det ikke vidste. Da fremlagde Bastian samme Ske beseglet udi en liden Læderpose, da skjød Her Peder sig at ville møde Bastian for sine Dommere i Roskilde idag Maaned. Sammeledes tiltalede Bastian Laurits Hofmand, hvorledes han var adkommen de Breve paa de Bondegaaarde udi Gyding Herred, hvortil Laurits svarede, at ville møde hannem her for Rette idag 14 Dage med sine Bevis derpaa. Item spurde Bastian Her Peder ad, om det var hannem vitterligt, at M. Christiern trykkede hans Signet for det Papirsbrev, Laurits

¹⁾ D. e. satte Borgen.

sagde sig, at han gav hannem; da svarede Her Peder, at han tidt og ofte laante hannem Signet, men han vidste ikke, han beseglede der med.

Item tiltaledede Herluf Trolle for^{no} Bastian, hvi han djærvede sig at lade tage de Mester Christierns Bøger, for^{no} Herluf havde i Kgl. Maj.s Navn beslaget og gjort Besætning paa til Her Peders i Helsinge, Riget til Bedste; for hvilket Bastian ikke kunde undskylde sig, men bekjendte sig at have ladet gjort. Og da svarede til for^{no} Her Peder nu nærværendes tilstede, at Bastians Dreng var efter samme Bøger og førde [dem] til Kjøbenhavn, og samme Tid skar han af Danmarks Krønnike først fore udi 6 eller 7 Sextierner, item midt udi 5 eller 6, og bag i Bogen 7 eller 8 Sextierner. Hvorfor for^{no} Herluf æskede Borgen af Bastian, thi han saadant imod kgl. Mandat gjort havde, og sagde sig ingen Borgen vidste at bekomme. Da efterat Herluf var kommen i Forfaringe, at for^{no} Bastian havde her til Tinge opbudet den hans Gaard her i Byen, som nu Hans Hofmand udi bor, gjorde han Forbud nu idag til Tinge, at han (o: den) ingen skulde skjødes eller afhændes til, førend samme Bøger, hver ved sin Titel, komme alle tilstede.

Mandag før Canuti Regis. Spurde endnu Bastian Laurits Hofmand, hvorlunde han var adkommen de Mester Christiern Jordebreye paa de 4 Gaarde i Gydinge Herred, hvortil Laurits Hofmand svarede, at var retteligen der adkommet, desligeste hans eget Jordebrev, som M. Christiern havde hans Gaard i Pant for.

Item ¹⁾ læstes et Brev, Bastian havde forhvervet i Lund, indeholdendes, at Laurits Hofmand havde bestaaet for Dan-nemænd, at M. Christiern gav og antvordede hannem de Jordebreye udi Her Peders Stue i Helsinge. — Item læstes et Brev, Her Peder havde beseglet, at han aldrig vidste

¹⁾ Dette Stykke findes skrevet paa en løs Seddel, der er indlagt i Ting-bogen paa dette Sted. Det kan da ikke sikkert afgjøres, om det hører til denne eller en følgende Tingdag.

deraf, at han gav Laurids saadanne Jordebrev, ej heller nogen vidste der af, hvor samme Breve vare.

Mandag næst for S. Mariæ Magdalænæ. Samme Dag var Bastian i Rette; da bødes hannem endda det Dombrev, som sagdes af for Rette idag 8 Dage forgangen (med hvilken Dom Bastian erklærede sig tilfreds). Item tiltalede Bastian Laurits Hofmand om det hans Jordebrev, M. Christiern havde i Pant med hans Gaard, han nu selv udi bor for, og spurde, hvorlunde han var adkommen samme Brev, hvortil for^{no} Laurits sagde, at M. Christiern hannem den nem antvordede selv i Hænder, dog var der ingen nærværendes tilstede. (Sagen opsat til Mandag efter Dionysii¹).

Torsdag næst før Catharinæ. Samme Dag for Rette havde Bastian af Malmø tiltalet Laurits Hofmand hersammesteds; besønderlig var hans Anklage, at Laurits var ikke retteligen adkommen det M. Christierns Jordebrev paa 4 Bondegaarde udi Knislinge udi Gydinge Herred i Skaane. Item om et Pantebrev, for^{no} Laurits havde givet for^{no} M. Christiern paa den hans Gaard, han nu selv i bor, hannem pantsat havde for 163 Daler. Hvortil for^{no} Laurits gav for Svar, at han havde saadan Adkomme dertil, som var det Papirs Brev under M. Christierns Signet og Her Peder i Helsinges, som var Lauritses Søns Jørgens Haand. (Hvorpaa begge Parter begjærede endelig Dom). Item end sagde Laurits, at hvis M. Christiern skulde i saa Maade handle, det gjorde han altid i Enlighed. — — Item atter satte Bastian Anklage paa det Papirsbrev under M. Christierns og Her Peder Andersens udi Helsinges deres Signeter, at Laurits var det uretteligen adkommet, og det gjorde bevisligt med et Her Peders Brev, skrevet med hans egen Haand i hans egen Stue, hvilket indeholdt, at Her Peder ved sin høje Ed bekjender, at han aldrig havde hørt eller vidst, at Mester Christiern skulde have givet saadant Jordebrev paa de fire Bondegaarde i Gydinge Herred i

¹) Forekommer ikke i Tingbogen.

Knislinge By. Efterat Mesteparten Bastians Breve vare læste, læstes et Brev, som Truels Madsen, Kannik i Lund, Claus Wichman, ibidem Borger, og Hans Holst, Borger i Malmø, havde udgivet, hvortil Laurits svarer, at de havde ikke vidnet retteligen, thi han sagde Nej derfor, at han ikke havde sagt for dennem, at M. Christiern gav hannem det Brev i Her Peder Andersens Stue. (Da begjærede og fik Bastian et Tingsvidne af 12 Mænd, paa at Laurits H. aabenbar og foragteligen benegtede saadanne Mænds Vidnesbyrd. — Da nu ogsaa L. H. blev overbevist om, at han for lukte Døre havde bedet Borgmester og Raad om at hjælpe ham til med Ære at blive af med Jordebrevet paa de fire Bondegaaarde, maatte han endelig krybe til Korset og bede Bastian om ikke at forfølge ham til nogen streng Dom, hvilket denne ogsaa efter Borgmester og Raads Forbøn gik ind paa, »dog med saadan Forord, at han aldrig skulde nogen Tid anderledes end høvisklig lade sin Mund staa om hannem, hans Hustru og Venner, og paa salige M. Christiern, item at han ej heller skulde bruge nogen Vidnesbyrd imod for^{ne} Bastian«, hvilken Forpligtelse L. H. ogsaa maatte give skriftlig fra sig til Borgmester og Raad).

Fredagen dernæst. Bastian anklagede, ligesom tilforn, Laurits Hofmand for de omtalte to Breve. Item havde Bastian Laurits for Rette tiltalt, hannem formanendes for Retfærdigheds Skyld, at han udi Sandhed bestaa og bekjende vilde, hvis Ord og Tale Her Peder Andersen i Helsingø havde til Bastian den Mandag næst S. Hansdag Midsummer forgangen, der de baade havde at handle her for Rette, og baade vare udvigede paa Raadbuset; hvortil Laurits svarede, ved Helgens Ed med oprakte Fingre bekjendte og bestod, at Her Peder saa sagde til Bastian: «Bastian, hvor I ikke have det i Fordrag at trætte og appellere med mig, I skulle forlade Eder dertil, at jeg skal i Fremtiden kræve min Frændes, M. Christierns, Blod af Eders Hænder«. Da sagde Bastian til dennem, som vare nærværendes samme

Tid, som var Jens Bysvend og Rasmus Fogedsvend: «I Dannemænd, drages til Minde, hvis Ord I hørde hannem nu sige til mig». Sammeledes formanede Bastian Jens Bysvend for Retfærdigheds Skyld, at han i Sandhed berette og bekjende vilde for ærlige yelforstandige Mænd, Borgmester og Raad, hvis Ord for^{re} Her Peder havde til Bastian samme Tid, som forskrevet staar, til hvilket han gav for Svar ved Helgens Ed med oprakte Fingre og berettede lige Ord fra Ord, som Laurits Hofmand gjort havde. — Item gjorde atter Bastian Spørgsmaal til Laurits, hvorledes hans rette Adkomme var til det Jordebrev paa de fire Bondegaarde, hvortil han svarede, at Her Peder i Helsinges hannem det antvordede i hans egne Hænder, siden at M. Christiern var død. — Item æskede da Bastian, efter han vigede og afstod sin Ret for Guds og Dannemænds Bøns Skyld, de 163 Daler. (Derpaa oprettedes Forlig imellem dem, hvorved Bastian eftergav L. H. 13 Daler af de 163 samt Rente og Omkostninger og gav ham Henstand, imod at L. Hofmand stillede Borgen).

1555.

Ipo die Felicis in Pincio. Item samme Dag tiltalede Hans Meyer, Bastians Dreng, Laurits Hofmands Forløftningsmænd om de 50 Daler, og læstes deres Bekjendelsebrev, hvilket de og bestode, dog var for^{re} Laurits ikke tilstede; da lagdes dennem efter Privilegiens Lydelse 14 Dags Dag fore, da at skulle betale eller da levere Laurits isteden.

Mandag næst Pauli Conversio gav Bastian dem atter 3 Ugers Henstand. Item begjærede Bastian af Kongens Foged, at ingen Skjøde skulde gaa til nogen paa Las Hofmands Gaard, før end hannem advaredes derom.

Mandag efter Qvasimodogeniti. Samme Dag var Her Per Andersen, Sognepræst i Helsinges, med Bastian Hülsebroch af Malmø efter vor naadigste Herres Skrivelse og Befaling i Rette for os, og han ved samme kongelige Brev

og Befaling var, strax det kom de Dannemænd Borgmestre og Raad til Haande, stevnendes Her Peder af Jens Klavssen vor Medbroder her sammesteds, at møde her idag for os, hvilket de baade ogsaa gjort have. — Lod for^{no} Her Peder Andersen vise en Forskrift, hæderlig højlærd Mands, Doctor Peders Palladii og ærlig velbyrdig Mands Hans Bernekovs, hvorudi de gjøre Bøn til Borgmester og Raad, at de ville vel gjøre og ved deres venlige Bøn til Bastian tilhjelpe, at for^{no} Bastian ville lade samme Sag opstaa, indtil de komme i Landet igjen, fordi de baade vare hos Kong. Maj. — Item for^{no} Bastian samme Tid tiltalede Hans Hofmand, om hvis Paneleværk og andet, Hans haver udbrudt i den Bastians Gaard her sammesteds, og derpaa var begjærendes at maatte bekomme en Gransken, om det var lovligen udbrudt eller ej. Det samme samtykkede og Hans Hofmand, at saa maatte ske. — Item svor Her Peder Andersen ved højeste Ed, at han ikke vidste, hvem der rev de Haandskrifter sønder, om hvilke Bastian gjorde Spørgsmaal til hannem. — Item forpligtede Her Peder [sig] at ville møde Bastian for Superintendenten i Kjøbenhavn den første Mandag, efter at han var kommen hjem. — Item blev den Sag opsat imellem Bastian og Her Peder indtil den Mandag næst for Pindsedag, om det saa er, at de ikke blive forligte her forinden, dog ligevel Bastians Ret ufor sømt.

Tirsdag næst for Pindsedag. Nærværendes Hans Davidsen, Henrik Mogensen, Søren Munk, Jens Mogensen, Jens Klavssen, Raadmænd, og Per Villumsen Byfoged. Nærværendes og samme Dag Doctor Petrus Palladius, Bisp i Sjælland, og Her Peder Sognepræst i Helsingør. Samme Dag var Bastian Hülsebroch, Borger i Malmø, i Rette med Her Peder Andersen, Provst og Sognepræst i Helsingør, og lode de baade læse mange Breve samme Dag, som denem var imellem. — Samme Dag gav Doctor Peder tilkjende, at Her Peder havde klaget for hannem, at Bastian kom til hans om Natten selvtredie, og Her Peders Hustru

hun opstod og gav dennem Mad og Øl og kom dennem i Seng. Om Morgenen, der de komme til Bord, sade de og udlete hannem; det syntes Her Peder, at det var ikke skelligt. — Samme Dag sagde Her Peder, at han begjærede Brev paa det Møde, som han skulde møde i Roskilde med Bastian, og han mødte ikke, som han skulde, men han sagde ja, at han mødte der; det samme sagde og Hans Bernekovs Foged, han mødte om Sancte Olavi Dag, men Oluf Skrivere sagde, at han ikke begjærede det eller sendte Bud efter det. — Samme Dag skjældte Bastian Her Peder for en Løgnere. — Samme Dag adspurde Bastian Her Peder, hvad han havde hannem at skyldte, idet han havde sagt, at hans Frændes Blod, det skulde han udkræve af Bastians Hænder, da svarede Her Peder, at naar han komme did, som han skulde der svare hannem til, da skulde han vel fange der Svar paa. — Samme Dag voldgave disse for^{ne} Mænd, Bastian og Her Peder, deres Sag i disse fire Dannemænds Hænder, som er Doctor Peder, Her Peder Sognepræst her sammesteds ¹⁾, Henrik Mogensen, Jens Mogensen. — Samme Dag sagde Hans Bernekovs Foged, Laurits Skrivere, at kunne vel fradrage det, at den Sag bleve forligt imellem Her Peder og Bastian paa hans Husbonds Vegne.

Saavidt Uddragene af de helsingørske Tingbøger. Endnu tilføjes en Herredagsdom af 9 December 1555 i en Sag mellem Bastian Hülsebroch og Fru Ingeborg Jep Falks

¹⁾ Det er den ovenfor S. 782—3 omtalte Hr. Peder Samsing. Efter at det foregaaende var sat, har Adjunkt Heise meddelt følgende Notits af Helsingørs Hospitals Brevbog: Sognepræsten til S. Olai Kirke, Hr. Peder Samsing, og Kapellanen Hr. Oluf Sørensen med tre andre Mænd bevidne angaaende det saakaldte S. Jakobs Hus, liggende Øst for S. Olai Kirke ud til Sanden (sic), som Kort Bartskjær tilligemed andre sine Medborgere havde indrettet paa egen Bekostning til et Sygehus, at da Kgl. Maj. havde givet S. Nicolai Kloster i Helsingør til et nyt Hospitals Indrettelse, saa havde bemeldte Kort Bartskjær som Formand og Forstander for bemeldte S. Jakobs Hus overdraget al sin Rettighed i samme Hus til det kgl. Hospitals Gavn og Bedste. Dat. Torsdag efter Kyndelmisse 1541.

Enke, angaaende noget Jordegods i Skaane, som M. Christiern Pedersen i sin Tid havde ejet. Dommen indeholder Bidrag til Mester Christierns Historie paa den Tid, han forenede sig med Søren Norby og rømte af Riget.

Wor skickitt for oss paa wort retherting Bastiann Høl[se]brug boriger wdi wor kiøbstet Malmø och hagde wdj rette steffnt oss elsk^o frue Ingeborig Jep Falckis efftherleffuerske tiill Harested gaardtt, oc tiltallit hinde for fire gaarde ligendes wdi wort landtt Schonne wdi Knyslinge, som hindes broder Jørgenn Jenssen solde hans høstrue fader, mester Chrestenn Perssen for dum canick wdi Lvndtt, och frue Ingeborig nu forholder hanom samme gaarde fore, som hand mente met vrett, och wdj rette lagde for^{ne} Jørgenn Jenssens skødebref, lydendes att handtt tiill ett gienkiøb hagde sold fra sig och sinne arffuinge oc tyll mester Chrestenn Perssenn chanick y Lundtt oc hans arffuinge fire sinne gaarde ligendes wdj Knyslinge, dog saa at nar handtt eller hans arffuinge løste skulle, thennom maa igenkiøbe aff mester Chrestenn Perssen eller hans arffuinge for v^o m^½ danske, som same breff ythermiere indeholder och vduisser. Ther tiill suarett for^{ne} frue Ingeborig Jep Falckis, att nogen tiid effther hindes broder Jørgenn Jenssen saa hagde tiill gienkiøb sold for^{ne} mester Chrestenn Perssen for^{ne} fire gaarde, tha vdrømpte mester Chresten Perssen aff Lundtt tiill wor kiere herre faders høgborne fyrstes koning Fredericks, loglige ihukommelse, oc Danmarcks Riges finde, som vor Seurenn Norby met synn hob, och ther met forbrød handtt allt sitt godtz vnder synn herre och prelatt, som wor Her Aage Ibsenn thend tiid electus tiill Lunde stigt, och ther effther hagde hindes salig hosebundtt Jep Falck løst for^{ne} iiii gaarde aff Her Aage Ibsenn for thet pant och gienkiøb, the wore vdsatt fore. Oc ther paa y rette lagde fru Ingeborig Her Aage Sparre electus tiill Lunde Domkiercke hans breff vnder datum Mdxviii, lydendes at for lang oc tro thienniste skyldtt, som Jep Falck hanom oc Lunde sede beuist hagde, hagde handtt oplatt

hanom thet godtz och gaarde y Knyslinge, som mester Chrestenn Perssen canick y Lundtt y pant hagde aff Jørgenn Jenssenn for v^c marck danske huide, huilcke godtz och pantt hanom wor reteligenn tildømt, fortj mester Chrestenn bort rømpte fra koning Fre[de]rick oc gaff sig tiill riigens finder, som wor Seurenn Norby och hans sielskaff &c. Ock berette frue Ingeborig, att hindes hosbunde och sidenn hunn effther hans dødtt haffuer nu hagdt for^{ne} gaarde och godtz wdi hindes haffindes were och rolig besidelse ved en fem eller xxvi aar, och miente, att hinde thet ther fore nu burde att haffue och beholle effther wor recessis lydelsse. Och berette frue Ingeborig, att mester Chrestenn Perssen kom her ind y rigit igenn, oc vor her lengj effther hun same godtz fangit hagde, och aldrig tallit paa same godtz eller pantt; met flere ord och talle, thennom ther om emellom wore. Tha effther tiltalle, giensuar och sagens leglighet sagde wy ther saa paa fore rette, at for^{ne} frue Ingeborig och hindes arffuinge bør for^{ne} gaarde och godtz att haffue, nyde, bruge och beholle effther wor recessis lydelsse, och efftherti for^{ne} mester Chrestenn Huid ¹⁾ wdj lang tiidt vor her vdi rigitt och aldrig sielff tallit paa thi pendinge, for^{ne} godtz fore y pant oc tiill gienkiøb stod, thi bør och frue Ingeborig fore the pante pendinge aldellis quit att were. Datum Hafniæ thend mandag nest effther ste. Luci dag, wdi wor egenn neruerelsse, neruerindes oss elsk^e Jahann Fris wor cantzeler, Her Otthe Krumpenn wor och rigens marsk, Her Claus Bille, Her Mogens Gyllenstierne, Her Per Skram rither, Oluff Munck, Eyller Hardenbierig, Jørgenn Løckj, Thage Thott, Claus Vrne, Werner Pasbierig och Her Iuer Krabe, vore thro mendtt oc raadt 1555.

¹⁾ Sic! Det er dog formodentlig en Fejl af Skriveren. Der var i Reformationstiden en Mester Christiern Hvid, der var kgl. Rentemester (se Kjøbenhavns Kirker og Klostre S. 109—11), men han har intet med M. Christiern Pedersen at gjøre.